

КІНОЛОГІЧНА СЛУЖБА В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Неліпа Ю.Ю.

здобувач вищої освіти біотехнологічного факультету
Державний біотехнологічний університет, м. Харків

На сьогодні кінологічна служба займає дуже важливе місце в системі силових органів нашої держави, використання службових собак є настільки ефективним, що досі жодний технічний засіб не зміг замінити собою гострий нюх собаки. Саме через це кінологічні підрозділи існують у більшості силових структур України, а саме: Національній поліції України, Державній прикордонній службі, Державній службі України з надзвичайних ситуацій, Національній гвардії України та ін. Перед кожною з цих служб стоять свої специфічні завдання, тому і кінологічні підрозділи кожної з них мають свої особливості.

Складовою кінологічного забезпечення оперативно-службової діяльності силового органу є підготовка інспекторів-кінологів зі службовими собаками, яка здійснюється за такою системою: базова підготовка інспекторів-кінологів у Кінологічному навчальному центрі Державної прикордонної служби України; підвищення кваліфікації інспекторів-кінологів на курсах у центрі; перепідготовка інспекторів-кінологів (дресирування стройових собак інспекторами-кінологами) на курсах у центрі; спеціальна підготовка інспекторів-кінологів із закріпленими за ними службовими собаками в підрозділах охорони кордону під час професійної підготовки.

Основний процес підготовки кінологів та собак відбувається у спеціально створеному Кінологічному навчальному центрі, та спирається на наукову основу та багаторічний досвід. Спочатку курсанти проходять двомісячний теоретичний курс – цикл кінологічної підготовки, робота зі службовим собакою. І лише після успішної здачі іспиту кожному кінологу

дають чотирилапого напарника. Зі своїми майбутніми господарями собаки вперше зустрічаються приблизно в дев'ятимісячному віці.

Собак готують за різними категоріями: розшуковий собака для прикордонної служби, який безпосередньо використовується на зеленому кордоні, та який здійснює діяльність в пунктах пропуску (основні породи – німецька та бельгійська вівчарки), а також окремо підготовлені собаки, які використовуються для виявлення зброї, вибухових та наркотичних речовин (породи – лабрадор, англійський та російський спанієль, фокстер'єр).

Також із собаками час від часу проводять спеціальні заняття, які спрямовані на підтримання її службових якостей на належному рівні. Залежно від індивідуальних особливостей поведінки та підготовки, в одних службових собак потрібно підтримувати зацікавленість у роботі, а в інших удосконалювати ту чи іншу навичку в більш складних умовах і за наявності більш сильних відволікаючих подразників або підтримувати на певному рівні набуті навички (особливо це важливо у випадку перерв у роботі). Систематичні планові тренування дозволяють вдосконалювати робочі якості службового собаки, підготувати його до безвідмовної роботи за будь-яких умов.

Враховуючи специфіку професійної діяльності інспекторів-кінологів, слід виокремити її певні особливості, серед яких: висока відповідальність за наслідки реалізації прийнятих рішень, суворе регламентація професійної діяльності, наявність дезінформації, організація роботи в системі «людина + собака», робота з наркотичними засобами, їх аналогами, зброєю, боєприпасами, порушниками митного законодавства, часті зміни місця дислокації, порушення режиму харчування та сну, несення служби в нічний, надурочний час, а також у вихідні та святкові дні, температурні впливи за різних умов несення служби тощо.

Кінологічна команда – інспектор-кінолог із закріпленим службовим собакою, що пройшли спеціальну підготовку, приймають участь у здійсненні митного контролю, що більше відноситься до кінологічних підрозділів

митних органів, та службових заходах з метою протидії незаконному переміщенню наркотичних засобів, психотропних речовин, зброї, боєприпасів, тютюнових виробів, грошових знаків у вигляді банкнот та інші функції які виконуються кінологами органів Національної поліції України.

Основне призначення кінологічної діяльності в системі правоохоронних органів полягає, насамперед, у тому, щоб сприяти співробітникам цих структур у підвищенні ефективності їх діяльності щодо запобігання, припинення, розкриття і розслідування злочинів шляхом використання при цьому спеціальних знань кінологів, а також умілого застосування ними службових собак як спеціального засобу.

Як поліція, так і органи митного контролю ефективно використовують службових собак для протидії контрабанді наркотичних засобів, психотропних речовин, зброї, боєприпасів та незаконного переміщення тютюнових виробів, грошових знаків у вигляді банкнот за допомогою службових собак важко переоцінити, вони характеризуються максимальною мобільністю, можливістю працювати у важкодоступних місцях, саме тому вони активно використовуються поруч із сучасними технічними та спеціальними засобами.

Також службові собаки використовуються в службовій діяльності працівників ДСНС, де допомагають при розшуку та наданні допомоги постраждалим під час стихійного лиха або різного роду надзвичайних ситуаціях. Однак, ефективне використання службових собак, організація їх догляду та утримання потребують від інспекторів-кінологів наявності спеціальних знань. Дані підрозділи приймають участь у попередженні надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків шляхом застосування засобів і методів службового собаківництва, організації та веденні пошуку, для своєчасного виявлення та надання першої допомоги постраждалим під час надзвичайних ситуацій техногенного, природного та військового характеру (землетруси, снігові лавини, обвали, зсуви, урагани, бурі тощо).

Особливо важливою є робота кінолога у зоні проведення Операції об'єднаних сил на сході нашої країни, саме там кінологи Національної поліції України та Державної прикордонної служби кожен день запобігають перевезенню зброї, вибухових пристроїв, контрабанди наркотичних засобів через лінію розмежування з тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей.

На кожному контрольному пункті в'їзду-виїзду на лінії розмежування цілодобово працюють кінологи, які під час перетинання громадянами лінії розмежування перевіряють їх речі та транспортні засоби, оскільки саме з окупованих територій до нашої країни намагаються ввозити зброю, вибухівку, наркотики та інші небезпечні речі. Такі перевірки значно знижують терористичну загрозу, та можуть врятувати багато життів мирних жителів. Також перевірки кінологи Національної поліції України здійснюють і на внутрішніх блокпостах, що значно підвищує рівень безпеки та майже унеможлиблює перевезення заборонених речей та речовин.

Але цим не обмежується використання службових собак, вони також можуть бути задіяні у розвідувально-пошукових групах (розвідувальному дозорі) для пошуку та виявлення диверсійно-розвідувальних груп; у бойовій і сторожовій охороні підрозділів; для пошуку мін та інших вибухових пристроїв на окремих ділянках місцевості, доріг, у будівлях та спорудах, а також для виконання інших специфічних завдань.